

Avdelningen för juridik
Helena Linde

Finansdepartementet

10333 STOCKHOLM

Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22)

Sveriges Kommuner och Regioner – SKR – har beretts tillfälle att yttra sig över departementspromemorian ”Bättre konsekvensutredningar” och anför följande.

Sammanfattning

SKR vill betona att samrådsförfaranden med kommuner och regioner behöver utvecklas och tas till vara i arbetet med bättre konsekvensutredningar.

SKR tillstyrker att en ny konsekvensförordning införs – och ser positivt på förtydligandet om att förordningen även ska gälla för myndigheter under regeringen.

SKR instämmer i vad som framförs i departementspromemorian om att det finns anledning att överväga om den föreslagna konsekvensförordningen även bör tillämpas även i regeringskansliets interna beredningsarbete.

SKR gör dessutom vissa allmänna överväganden om konsekvensutredningar.

SKR vill avslutningsvis betona vikten av att en grundlig analys görs avseende förslag som har *påverkan* på den kommunala självstyrelsen. För att proportionalitetsprincipen ska kunna tillgodoses krävs även att en analys och beskrivning görs av om behovet av en reglering kan tillgodoses på ett mindre ingripande vis.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Inledning

Det är lätt att instämma i den återkommande kritiken mot konsekvensutredningars kvalitet. Frågan om hur kvaliteten kan stärkas är svårare. I promemorian *Bättre konsekvensutredningar* (Ds 2022:22) görs en förtjänstfull insats för att skapa förutsättningar för ett samlat och strukturerat stöd till Regeringskansliet, kommittéer, särskilda utredare, och

andra statliga förvaltningsmyndigheter. För att bibehålla och utveckla ändamålsenliga samrådsförfaranden mellan samhällsnivåerna behövs enligt SKR:s mening ett fortsatt utvecklingsarbete.

SKR vill därför inledningsvis betona att samrådsförfaranden med kommuner och regioner behöver utvecklas och tas till vara i arbetet med bättre konsekvensutredningar.

6.1 En ny konsekvensförordning införs

I förslaget till en ny konsekvensförordning sammanförs regler från flera förordningar i syfte att skapa ett mer enhetligt regelverk. Kravet på att utveckla konsekvensutredningarna tidigare i utredningsprocessen stärks också.

SKR tillstyrker att en ny konsekvensförordning införs – och ser positivt på förordningens föreslagna innehåll samt förtydligandet om att förordningen även ska gälla för myndigheter under regeringen.

6.2 När en konsekvensutredning ska tas fram

I förslaget till en ny konsekvensförordning överförs vissa regler i oförändrad form. Vidare innebär förslaget en viss förstärkning av kravet på att förvaltningsmyndigheter under regeringen ska redovisa en konsekvensutredning. Däremot lämnas inget förslag som tar sikte på sådana produkter som utarbetas inom ramen för Regeringskansliets interna beredningsprocesser och inte heller förslag som tas fram av s.k. ”bokstavsutredare”. För att säkra intresset av fullständiga beslutsunderlag finns all anledning att utveckla arbetet i den delen.

SKR instämmer i det som framförs i departementsskrivelsen om att det finns anledning att överväga om konsekvensförordningen bör tillämpas i regeringskansliets interna beredningsarbete.

6.3 Närmare om konsekvensutredningar

I förslaget betonas att konsekvensutredningar behöver påbörjas tidigt, stå i proportion till förslagets omfattning och effekter, samt innehålla en analys av problem, nollalternativ och eftersträvad förändring. När det gäller själva innehållet i en konsekvensanalys redogörs för en lång rad aspekter som ska beaktas i analysen.

SKR gör följande allmänna överväganden om innehållet

Uppstartsfasen för en utredning kan i många fall ta rätt lång tid, t.ex. har sekretariatet inte alltid full bemanning från start och det kan vara nödvändigt att upphandla konsulter och sätta samman referensgrupper. Den praktiska avslutningsfasen för en utredning är också tidskrävande. Den tid, som utredningen har för det faktiska utredningsarbetet, är därför ofta

mycket kortare än den ser ut att vara. Det skapar lätt en tidspress, vilken i sin tur leder till att en del av det arbete som utredningen annars skulle kunna ha hanterat inom ramen för sitt uppdrag måste lämnas vidare och utvecklas närmare på myndighetsnivå. Om arbetet på myndighetsnivå. Valet av ett sådant arbetssätt innebär att ett stort utredningsansvar läggs på de statliga myndigheterna och förutsätter i många fall också att arbetet bedrivs parallellt med utredningsarbetet. Detta är något som med fördel kan synliggöras i förordningstexten.

Listan över vad som ska belysas i en konsekvensutredning är lång. Som framhålls i promemorian anser också SKR att det är viktigt att göra rimliga prioriteringar av vad som måste beaktas i en konsekvensutredning. Ska alla delar alltid beaktas är risken stor att konsekvensbeskrivningen blir schablonartad.

Det händer att förslag om genomförande av ett EU-direktiv går utöver direktivets miniminivå (s.k. ”gold-plating”). När det händer behöver det synliggöras. Förordningstexten kan med fördel kompletteras i det avseendet.

Promemorian behandlar inte förslagen i Statskontorets rapport (2022:9) om administrativa kostnader i kommunsektorn. Det är en synnerligen viktig del av en konsekvensutredning i förhållande till kommuner och regioner. Sådana kostnader behöver synliggöras och ett samlat grepp behöver tas i den frågan.

SKR:s överväganden kring analys av konsekvenser för den kommunala självstyrelsen i konsekvensbeskrivningar

Förändringar avseende kommunala befogenheter eller skyldigheter, respektive grunderna för kommuner och regioners organisation och verksamhetsformer måste alltid beskrivas och analyseras grundligt i en konsekvensutredning. Detsamma gäller en beräkning av kostnaderna för kommuner och regioner.

För de förslag eller beslut som rör kommuner eller regioner betonas i promemorian att en konsekvensutredning ska innehålla en bedömning av om den kommunala självstyrelsen *inskränks och om inskränkningen går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.*

SKR vill avslutningsvis betona vikten av att en grundlig analys görs avseende förslag som har *påverkan* på den kommunala självstyrelsen. För att proportionalitetsprincipen ska kunna tillgodoses krävs även att en analys och beskrivning görs av om behovet av en reglering kan tillgodoses på ett mindre ingripande vis.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg

Sara Catoni